

SŁOWO WSTĘPNE

Przeobrażenia środowiska to ciągły proces, zapoczątkowany tuż po powstaniu Ziemi przed ok. 5 mld lat.

Od tego czasu dynamiczne przepływy energii i materii, działające w skali globalnej, regionalnej i lokalnej, powodowały powolne, a czasami gwałtowne, wręcz katastrofalne zmiany w atmosferze, hydrosferze, litosferze i biosferze. Wraz z pojawieniem się człowieka rozumnego z jego możliwościami technicznymi wystąpił nowy, szczególnie skuteczny czynnik zmian środowiskowych. Przez właściwą pomysłowość gatunku *Homo sapiens sapiens*, m.in. dzięki rozwojowi technologii, wpływ człowieka na środowisko naturalne stał się znaczący.

Związki między człowiekiem a środowiskiem są złożone i prawie niemożliwe do przewidzenia nawet na kilkadziesiąt następnych lat.

Naturalne zjawiska katastrofalne natomiast (fala powodziowa czy tornado) mogą sprawić, że gwałtownie powstaną nowe, piękne krajobrazy ale zaburzony zostanie ustalony system społeczny, kulturowy i ekonomiczny.

Oczywistym jest, że w wielu przypadkach zapomina człowiek, że *środowisko jest naturalnym, silnym układem sił fizycznych, chemicznych i biologicznych podtrzymującym życie*. Co nie oznacza, że będzie to kontynuowane w niezmienionej formie. Wiedząc, że procesy zachodzące na powierzchni Ziemi (łącznie z atmosferą) są dynamiczne, a nie statyczne, zmienić musimy swój stosunek do sił fizycznych przyrody.

Na zmiany środowiska przyrodniczego, fizycznego i kulturowego ma wpływ każdy. Antropogeniczny, nowy skład atmosfery, gleby i wody może w końcu okazać się niekorzystny dla człowieka i innych składników flory i fauny a opóźnienie w czasie i przestrzeni zauważalnych zmian może nie pozwolić temu pokoleniu na weryfikację działań. Pamiętajmy, *środowisko naturalne wypożyczyliśmy od naszych dzieci, wnuków, prawnuków*.

Kształtowanie się zależności pomiędzy środowiskiem fizycznym, przyrodniczym a kulturowym człowieka wymaga opracowywania strategii, które umożliwią prowadzenie działań ochronnych, ratunkowych i kontrolnych wobec środowiska i działalności *Homo sapiens sapiens*. Współpraca wszystkich członków tego gatunku jest niezbędna nie tylko w trudnych warunkach zarządzania kryzysowego spowodowanego czynnikami przyrody. Wymiana informacji pozwalała na, w miarę, szybkie reagowanie wszystkich.

Czytelnikowi oddaję kolejny zasób ogólnej wiedzy o środowisku województwa podkarpackiego w 2010 roku. Znajdziecie Państwo informację o wszystkich elementach tego środowiska, w tym o propozycjach postępowania z różnego rodzaju emisjami i sposobach zapobiegania im.

Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska

dr inż. Ewa J. Lipińska